

IZBORNI DAN TIVAT

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE IZBORNE PROCEDURE

Na osnovu izvještaja CDT-ovih posmatrača na biračkim mjestima i mobilnih timova koji su obilazili biračka mjesta i njihova okruženja tokom izbornog dana, dajemo ključne preporuke Državnoj izbornoj komisiji (DIK-a) za unapređenje izbornog procesa i apelujemo da se odmah krene u pripremu za održavanje parlamentarnih izbora.

Izborni dan u Tivtu je protekao bez sistematskih kršenja izborne procedure. Opštinska izborna komisija i birački odbori su u najvećoj mjeri kvalitetno i u skladu sa zakonom sprovedli izbornu proceduru u toku izbornog dana na ovim lokalnim izborima. Ipak, u nekoliko slučajeva primjećena su kršenja izborne procedure koji bi trebalo da budu signal da još uvijek sve ne funkcioniše kako treba, pa na njih treba obratiti pažnju prilikom pripreme parlamentarnih izbora.

Najveći izazov za parlamentarne izbore, kako bi se otklonile sve nedoumice vezane za birački spisak je implementacija AFIS sistema.

Izbori u Tivtu su se, nažalost, održali bez ispunjenja tog važnog dijela političkog dogovora, ali ne smijemo dozvoliti da se u parlamentarne izbore uđe bez pune implementacije svega dogovorenog, uključujući i provjeru otisaka putem AFIS sistema.

U ovom dokumentu dajemo ključne preporuke za unapređenje procesa i još jednom skrećemo pažnju na probleme i primjere dobrih praksi na lokalnim izborima u Tivtu:

 Intenzivirati kvalitet obuke za članove biračkih odbora na parlamentarnim izborima. Organi za sprovođenje izbora moraju kvalitetno planirati obuke za članove biračkih odbora koji će koristiti elektronsku identifikaciju birača. Potrebno je odmah početi sa pripremanjem budući da ovaj proces zahtijeva veliki broj „trenera“ i dugi vremenski period za pripremu. Takođe, svaki predsjednik biračkog odbora mora imati priliku da prije izbora kroz elektronski identifikator više puta ponovi radnju provlačenja obje vrste dokumenata – ličnu kartu i pasoša.

Na biračkom mjestu broj 7, zbog problema sa uređajem za elektronsku identifikaciju birača, glasanje je zaustavljeno na dvadeset minuta. Uređaj nije odštampao odrezak (potvrdu), zbog čega birač nije mogao nastaviti sa glasanjem. Nakon otklapanja kvara, nastavilo se sa glasanjem.

U nekoliko navrata primjećeni su i drugi manji problemi u praktičnoj primjeni uređaja za elektronsku identifikaciju, koji nijesu izazvali ozbiljnije zastoje, ali treba da posluže za planiranje eventualnih izmjena procedura ili unapređenje programa obuke za izbornu administraciju.

 Birački odbori moraju obratiti više pažnje na okruženje biračkog mjesta i nedozvoljeno prisustvo partijskih aktivista. Ovo mora biti posebna stavka u obuci biračkih odbora kako bi se spriječio pritisak na birače.

U okolini 3 od 19 biračkih mjesta u Tivtu (br. 8, 11 i 18) primijećeni su aktivisti političkih partija koji su komunicirali sa biračima. Nakon javne kritike koju je uputio CDT i podsjećanja da se biračkim mjestom smatra objekat u kojem se glasa i dvorište objekta u kojem se nalazi biračko mjesto, uslijedila je i intervencija DIK i OIK, te su se te osobe u popodnevним časovima udaljile od biračkih mjesta. Ova reakcija organa za sprovođenje izbora je za svaku pohvalu, ali se za parlamentarne izbore ove aktivnosti moraju sprovesti na inicijativu članova biračkih odbora. Na biračkom mjestu br. 10 registrovan je partijski aktivista koji je dovođio birače na glasanje. Primjedba je konstatovana u Zapisniku o radu biračkog odbora.

Precizno sprovesti zakonske procedure prilikom javnog glasanja. Biračkim odborima za parlamentarne izbore do detalja precizirati kompletnu proceduru.

Dobra praksa je primjećena na tri biračka mjesta u Tivtu na kojima je zabilježen po jedan slučaj javnog glasanja, kada su takvi glasački listići proglašeni nevažećim u skladu sa propisanom procedurom. Međutim, na biračkom mjestu br. 18 dva birača su javno glasala, sa otvorenim glasačkim listićem. Birački odbor nije proglasio glasačke listiće nevažećim, što je suprotno članu 69a ZIOP.

Omogućiti kvalitetnije uslove za glasanje, kao i za rad biračkih odbora i posmatrača na parlamentarnim izborima.

Glasanje na nekoliko biračkih mjesta u Tivtu se odvijalo u neadekvatnim prostorijama gdje je otežana prohodnost i u nekoliko navrata se stvarala gužva. Na biračkom mjestu br. 9 birački odbor dozvoljavao je ulazak u prostoriju za glasanje većem broju osoba nego što ima paravana za glasanje, što je suprotno Pravilima i ugrožava tajnost glasanja.

Biračkim odborima za parlamentarne izbore je potrebno detaljno objasniti proceduru glasanja van biračkog mjesta i u ovu svrhu može se iskoristiti dobra praksa tokom izbora u Tivtu.

Na 4 biračka mjesta registrovani su slučajevi da je ista osoba dostavila biračkom odboru zahtjeve za glasanje putem pisma u ime više od jednog birača. U sva 4 slučaja ustanovljeno je da su birači koji zahtijevaju glasanje putem pisma članovi istog domaćinstva, pa su ti zahtjevi za glasanje odobreni u skladu sa zakonom.

Glasač sa biračkog mjesta br. 7 koji je iskoristio mogućnost da glasa putem pisma je nakon završenog glasanja neovlašćeno uzeo drugi listić od povjerenika za glasanje putem pisma. Taj glasački listić je poništen.

Povećati vidljivost biračkih mjesta za parlamentarne izbore kako bi građani na što jednostavniji način pronašli biračka mjesta na kojima glasaju.

Na biračkim mjestima u Tivtu državne zastave su isticane u prostoriji za glasanje, a ne na ulazu na biračko mjesto. To je umanjilo vidljivost i prepoznatljivost mjesta za glasanje. Pravilima o uređenju biračkih mjesta propisana je obaveza da zastava bude vidno istaknuta na biračkom mjestu, ali nije decidirano da to mora biti na ulazu.

Državna i opštinske izborne komisije na parlamentarnim izborima moraju uvesti stroge procedure identifikovanja svih članova biračkih odbora, ovlašćenih predstavnika izbornih lista i posmatrača izbora.

Na biračkom mjestu br. 13 jedna ovlašćena predstavnica izborne liste nije imala ni jedan lični dokument kojim bi dokazala svoj identitet.

Kvalitetno pripremiti pristup biračkim mjestima za osobe sa otežanim kretanjem.

Samo šest od 19 biračkih mjesta u Tivtu bilo je prilagođeno osobama sa otežanim kretanjem. Na nekoliko biračkih mjesta učinjen je pokušaj da se omogući pristup odnosno improvizovan je prilaz za osobe sa otežanim kretanjem.

Precizirati članovima biračkog odbora koju ulogu imaju nestranački posmatrači izbora.

Posmatrači CDT-a su na biračkim mjestima imali neometan uvid u sprovođenje izbornih radnji, i dobru saradnju sa članovima biračkih odbora. Na jednom biračkom mjestu (br. 17) našem posmatraču nije dozvoljeno da nosi majicu sa oznakama CDT-a, zbog pogrešnog tumačenja zabrane isticanja političkih simbola na biračkom mjestu. Obilježavanje posmatrača zbog njihove uloge je jedan od najvažnijih uslova za njihovu bezbjednost, pa članovi biračkog odbora moraju biti adekvatno informisani o tome.